

EMLÉKEZTETŐ
az ÉT Költségvetési Intézmények Érdekegyeztető Bizottsága hetedik
ülésétől
(1991. február 21.)

Az ülés elnöke: dr. Köllner Ferenc, az önkormányzati tárgyalócsoport ügyvivője
A résztvevők listáját a melléklet tartalmazza.

Napirend:

1. a) A minimális bér emelése (ÉT munkavállalói oldal előterjesztése)
- b) A munkaköri alsó bérhatárok sorsa (MüM előterjesztése)
2. A belföldi kiküldetési napidíj átalány emelése (MüM előtérj esztése)
3. A KIÉB 1991. I. félévi munkaprogramja
4. Egyéb

1. Napirendi pont: A minimális bér emelése

A munkavállalói tárgyalócsoport - a Bér- és Munkaügyi Bizottságban lezajlott vita után - eredeti, 8000 Ft-os minimális bért előirányzó javaslatát úgy módosította, hogy elfogadva az emelés két ütemben történő végrehajtását, március 1-jétől 7000 Ft-ra változzon a minimális bér. Az emelés második ütemére az év második felében (július 1-jétől) kerüljön sor a gazdasági folyamatok értékelése alapján, úgy, hogy éves átlagban a minimális bér elérje a 8000 Ft-ot. A költségvetési területeken a minimális bér növeléséhez a munkavállalók pótlólagos támogatást kértek, ennek forrásául az 1990-es 25 md Ft-os nem tervezett adóbevételi többletet jelölték meg.

Az önkormányzati és kamarai tárgyalócsoport a módosított javaslattal egyetértett.

A kormányzati tárgyalócsoport szóvivője tájékoztatta a bizottságot, hogy a minimális bér emelésére vonatkozó alapelveket a kormány előző heti ülésén elfogadta. Az éves szinten 8000 Ft-os minimális bér, amely az 1990. évi átlaghoz képest közel 60 %-os emelést jelentene, a számított 28 % körüli bérnövekedéshez képest elfogadhatatlanul magas, és negatív foglalkoztatási konzekvenciákkal járna. A kormány a minimálbért a bérminimumok minimumának tekinti. Erre épülhetnének az ágazati-szakmai megállapodások, amelyek a jóléti elv alapján az egységes, országos minimális bérnél magasabb minimumokat is rögzíthetnének.

A kormány 1991-re kétszeri minimálbér emelésben gondolkodik. Ahhoz, hogy az első ütemre március 1-jétől sor kerülhessen, a február 22-i ÉT ülésen megállapodásra kell jutni. A kormányzati oldal a kihirdetéshez a jogszabály-tervezetet elkészítette, ez az ülésen kiosztásra került.

A minimális bér emelés finanszírozásához pótlólagos költségvetési forrás nem áll rendelkezésre. A múlt évi emelés a bázisban benne van, a 20 % (illetve 30 %) elosztásánál a minimális bér emelésével számolni lehetett, hiszen várható volt hogy az 1991-ben is emelkedik.

Az első tárgyalási kör után egyetértés alakult ki a tárgyalócsoportok között abban, hogy a minimális bér az év folyamán két alkalommal kerüljön emelésre, az első ütem március 1-jétől valósuljon meg, a második ütem pedig az első félév tapasztalatai alapján a második félévben. Ez utóbbi vonatkozásában a kormányzati oldal a július 1-jei időpont rögzítésével nem értett egyet. A minimálbér összegével kapcsolatban a kormányzati tárgyalócsoport nem zárkózott el a többi tárgyalócsoport által támogatott 7000 Ft-os összeg március 1-jei bevezetésétől,

hangsúlyozva, hogy ehhez az ÉT ülésen meg kell állapotodni, és visszamenőleges hatályú jogszabály kiadására nincs lehetőség.

A vita további menetében a munkavállalói tárgyalócsoport ügyvivője cinikusnak és felháborítónak nevezte a kormányzati oldal azon nyilatkozatát, hogy pótlólagos forrást nem kívánnak a minimálbér emeléshez nyújtani, mert arra fedezetet a normál éves bérautomatizmus ad. Ezzel kapcsolatban kifogásolta a szakszervezetek képviselője, hogy még a költségvetési törvényben rögzített 20 % végrehajtására sincs garancia az önkormányzatoknál. A tarifa alsó bérhatárok minimális bér emelése miatti módosítására vonatkozó MüM munkaanyag tárgyalásának elhalasztását javasolta, megjegyezve, hogy egy ilyen tarifa-korszerűsítés szintén csak pótlólagos költségvetési támogatás mellett lehetséges. Az ügyvivő javasolta, hogy amennyiben a KIÉB-ben a 7000 Ft-ról megállapodás születik, ezt a tényt a jogszabályban is meg kell jeleníteni, illetve a megállapodást csak tudomásulvételre kell az ÉT elé vinni. A szakszervezeti oldal hangsúlyozta, hogy a megállapodás kulcsa abban rejlik, a kormány, mint munkavállaló, kíván-e az emeléshez forrást biztosítani, mivel a 20%-os automatizmus tárgyalásánál - amely mértékkel egyébként nem is értettek egyet - a minimálbér emelése nem került szóba.

A Liga képviselője külön hangsúlyozta, hogy az infláció elsősorban az alacsony jövedelműeket sújtja, így fokozottabb védelmük indokolt. A szóbanforgó plusz támogatási összeg valószínűleg nem olyan nagy, hogy emiatt a kormánynak érdemes lenne politikai konfliktusba keverednie munkavállalóival. A tarifákkal kapcsolatban átlagbér tényadatokra hivatkozva új arányok kidolgozását látja szükségesnek.

Az intézményi kamarák ügyvivője azt hangsúlyozta, hogy a minimális bér emelése a 20%-os automatizmushoz képest utólagos döntés. Az éves béremeléseket az intézmények már kiadták, újabb kötelezettségvállalásra nincs fedezetük.

A kormányzati oldal képviselője felhívta a figyelmet arra, hogy az ügyrend alapján a KIÉB-nek nincs megállapodási jogosítványa a minimális bérről, az ÉT-nek csak javaslatot tehet. A kormány figyelembe vette, hogy az infláció az alacsonyabb jövedelműeket érzékenyebben érinti, ezért tart elfogadhatónak az átlagos bérnövekedésnél nagyobb ütemű minimálbér emelést. A kormány álláspontja szerint a 20%-os béremelési követelést a szakszervezeteknek közvetlenül az önkormányzatokkal szemben kell érvényesíteniük, hiszen azt a központi költségvetés a normatívákban biztosította. Semmi esetre sem ért azonban egyet a kormányzati oldal a minimális bér emelésének és a 20 % kérdésének az összekapcsolásával.

Az önkormányzatok ügyvivője elmondta, hogy az önkormányzatok még nem rendelkeznek elfogadott költségvetéssel, így a béremelés kérdése sincs egyértelműen eldöntve. Ugyanakkor tény, hogy a forráshiány miatt a kiadások rangsorolására kényszerülnek.

A szakszervezeti oldal a forráshiány kapcsán felvetette azt a kérdést a kormánynak, hogy vajon a második ütem végrehajtásánál is az lesz-e a válasz, hogy azt is a 20%-ból kellett volna előre tervezni. A kormány képviselője erre úgy válaszolt, hogy nem a minimális bérhoz igazítjuk a forrást, hanem a forráshoz a minimális bért.

A munkavállalói tárgyalócsoport ügyvivője - egyetértve az ÉT minimális bérrel kapcsolatos megállapodási illetékességével - úgy foglalt állást, hogy a költségvetési szféra tekintetében a KIÉB-nek kell megállapodnia. Új javaslatként vetette fel, hogy a mindenkori minimális bért törvényben kellene szabályozni, így kevésbé lenne vitatható. Hivatkozva a minimális bér emeléséhez tavaly nyújtott pótlólagos költségvetési támogatásra, javasolta, hogy a szükséges összeget pontosan ki kellene számítani és odaadni.

A Közszolgálati Szakszervezetek Szövetségének képviselője arra tért ki, hogy ha a minimális bér a minimum érték, akkor elvileg a költségvetési területen ennél magasabb összegben is meg lehet állapotodni. A minimálbér szintjén a reálbér csökkentése nem etikus. A kormány vizsgálja meg egy megállapodás lehetőségét a plusz forrásokról.

A Liga képviselője a szakszervezetek azon mulasztását vetette fel, hogy a tavalyi költségvetési, illetve bértárgyalások során nem foglalkoztak a minimális bér emelésével. Ebből a jövőre nézve le kell vonniuk a tanulságot. Megjegyezte, hogy egyik oldalról a szakszervezet élhet a sztrájkjogával, ugyanakkor a másik oldalról a kormány nehezen találhatna olcsóbb megoldást a népszerűsége, mintha a hiányzó forrást odaadja. Támogatta azt a kormányzati javaslatot, hogy a konszenzus elősegítése érdekében az emelés második üteméről konkrét döntésre (időpont és összeg) ne törekedjen a bizottság.

A napirend lezárásaként a szakszervezeti oldal szünetet kért, hogy egy megállapodás tervezetét fogalmazzon meg. A kormány képviselője felhívta a figyelmet arra, hogy a Béres Munkaügyi Bizottságban a munkaadói tárgyalócsoporthoz nem mozdult el az 5800 Ft-os minimális berről, márpedig az ÉT megállapodásnak ez is feltétele. Ugyanakkor jelezte, a kormány nem zárkózik el azelől, hogy a költségvetési ágazatokban külön tárgyalások legyenek a minimális berről.

A szakszervezeti részről előterjesztett megállapodás terve azelől (amelyet a melléklet tartalmaz) a bizottságban nem született konszenzus. Egyetértés alakult ugyan ki az emelés két ütemben történő végrehajtásáról és az első ütem 7000 Ft-os összegéről, amely elől a kormányzati képviselő sem zárkózott el, ugyanakkor a pótlólagos költségvetési támogatási igényt a kormányzati oldal nem tudta elfogadni.

2. Napirendi pont: A belföldi kiküldetési napidíj átalány emelése

A szakszervezeti oldal a napidíj átalány karbantartásának automatikusabbá tétele érdekében javasolta annak a minimális bér 2 %-ában történő meghatározását. Ezt a Kórházszövetség képviselője támogatta azzal, hogy legyen a napidíj is igazi gazdálkodási tényező. Az önkormányzati tárgyalócsoporthoz és a Kulturális Kamara képviselője a 110 Ft-os összeggel egyetértett.

Kormányzati oldalról válaszként elhangzott, hogy hosszabb távon a megoldást a költségtérítések tervezett "rendbetételétől" lehet várni. A napidíjat lehetne ugyan a minimális bérhez kötni, de a két kategóriának nem sok köze van egymáshoz.

A bizottság végül úgy foglalt állást, hogy megfontolásra ajánlja a kormánynak a napidíj átalány minimális bérhez kötését.

3. Napirendi pont: A KIÉB 1991. I. félévi munkaprogramja

A kormányzati oldal jelezte, hogy a közszolgálati törvény tervezetének előterjesztője a MüM és a BM, illetve, hogy május-júniusra legfeljebb a törvény koncepciója készül el.

A bizottság úgy foglalt állást, hogy a minimális bér emelése kapcsán nem szükséges a bértarifák átmeneti módosítása, fontos feladat viszont a tarifák áprilusra előirányzott hosszabb távú, koncepcionális felülvizsgálata.

A szakszervezeti oldal felvetette az önkormányzati hatásköri törvény KIÉB vitájának indokoltságát. A BM képviselője ígéretet tett, utána néz, hogy milyen fázisban tart a törvény és milyen lehetőség van még a KIÉB elé hozni.

A bizottság a munkatervet - az időközbeni módosítások lehetőségének fenntartásával - elfogadta.

4. Egyéb

a) A Belügyi Dolgozók Szakszervezetének kezdeményezésére a munkavállalói oldal javaslatot terjesztett elő a munkavédelem állami irányításáról és ellenőrzéséről szóló 1010/1984. /III. 31./ MT határozat, valamint a munkaügyi ellenőrzésről szóló 124/1990. /XII.30./ Korm. rendelet módosításáról. A bizottság úgy határozott, hogy az előterjesztést a következő ülésen megtárgyalja. Az ülés elnöke felhívta a figyelmet, hogy amennyiben a

felvetés kapcsán alkotmányos értelmezésre van szükség, azt a kormány előzetesen szerezze meg.

b) A munkavállalói tárgyalócsoport jelezte, hogy az utazási kedvezményekről szóló 13/1991. /I.18./ Korm. rendelet

7. § f) pontjánál (kötségvetési intézmények főfoglalkozású dolgozói) a MÁV helyenként szűkítve értelmezi a jogosultságot. Kéri a kormányt az értelmezés felülvizsgálatára és az esetleges intézkedésre. A kormányzati oldal kérte az indítvány írásban történő átadását.

c) A munkavállalói oldal ügyvivője újból kifogásolta, hogy a sajtó meghívása elmaradt. A Rádió képviselője jelenlétének nyugtázása után kifogását az elmúlt ülésekre korlátozta. Kormányzati oldalról azt a felvilágosítást adták, hogy az ÉT Titkárság rendszeresen átadja az MTI-nek a heti ülések tervét. Az ügyvivő ezek után kérte a faxok másolatát, amelyeket az ülés során a tárgyalócsoport kézhez kapott.

Budapest, 1991. február 25.

Készítette: Horváthné Batár Emese

Melléklet

TERVEZET!

KIÉB állásfoglalás a minimális bér emeléséről

A KIÉB megállapodott abban, hogy figyelembe véve az infláció" mértékét és az ország súlyos gazdasági helyzetét, szükségesnek látja a minimál bérek havi 7000 Ft-ra való emelését.

A kormány képviselői ígéretet tettek arra, hogy fia valamely intézményben jelenleg még nem áll rendelkezésre az élihez szükséges pénzügyi fedezet, úgy a tartalékalap igénybevételevel javaslattal élnek a pénzügyi kormányzat felé.

Megállapodás született abban is, hogy legkésőbb júliusban – figyelembe véve az első hat hónap gazdálkodási eredményeit – a KIÉB újra megvizsgálja a minimál bérek további emelésének lehetőségét.